

Google Workspace for Education digital tools in distance learning]. *Nauka i tekhnika sohodni*, no.7, pp. 334–337. doi: 10.52058/2786-6025-2023-7(21)-334-347 [in Ukrainian].

Merzlykin, O. V., Merzlykin, P. V. (2015). *Zasoby informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy pidtrymky navchalnykh doslidzhen u profilnomu navchanni fizyky* [Information and communication technology tools supporting educational research in specialized physics education]. *Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya*, issue 48, no. 4, pp. 58–87. [in Ukrainian].

Slobodyanyuk, I. Yu. (2018). *Phet-symulyatsiyi yak zasib propedyky vykonannya laboratornykh robot z fizyky* [PhET simulations as a means of propaedeutics for performing physics laboratory work]. *Vseukrayinska naukovo-praktychna internet-konferentsia «Stratehiyi innovatsiynoho rozvytku pryrodnych dydstyplin: dosvid, problemy ta perspektivy»* (Kropyvnytskyi, 22 berez. 2018), pp. 36–38. Available at: <https://tinyurl.com/23269lkv> (Accessed 12.05.2025). [in Ukrainian].

Kalapusha, L. R., Mulyar, V. P. (2009). *Osnovy metodyky i tekhniky navchalnoho fizychnoho eksperymentu* [Fundamentals of the methodology and technique of

educational physics experiments]: navch. posib. dlya stud. vyshchykh navch. zakl. Luts'k: RVV «Vezha» Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrayinky. [in Ukrainian].

Buzko, V. L., Velychko, S. P. (2010). *Aktyvizatsiya navchalno-piznavalnoyi diyalnosti uchniv u protsesi vyvchennya fizyky v umovakh profilnoho navchannya* [Activating the educational and cognitive activity of students in the process of learning physics in the context of specialized education]. *Naukovi zapysky KDPU. Seriya «Pedagogichni nauky»*. Kirovohrad KDPU im. V. Vynnychenka, issue 90, pp. 19–23. [in Ukrainian].

Derzhavnyy standart bazovoyi i povnoyi zahalnoyi serechnoy osvity [State standard of basic and complete general secondary education]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 23.11.2011 № 1392. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (Accessed 12.05.2025). [in Ukrainian].

Dementiyevska, N. P., Sokolyuk, O. M. (2022). *Virtualni laboratorni roboty z fizyky z vykorystannyam interaktyvnykh kompyuternykh modelyuvan* [Virtual physics laboratory work using interactive computer simulations]: zbirnyk navchalnykh materialiv. Kyiv: ITS O NAPN Ukrayiny. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 20.05.2025

УДК 37.09:004.77

DOI: 10.37026/2520-6427-2025-122-2-70-75

Дмитро ТРЕЙТЯК,

доктор філософії (Phd),

старший науковий співробітник

відділу національно-патріотичного виховання

Інституту проблем виховання НАПН України,

м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0003-3909-5062

e-mail: stevandthree@gmail.com

ЦИФРОВИЙ ПРОСТІР ЯК ІНСТРУМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТІ: НОВІТНІ ПІДХОДИ

Анотація. У статті досліджено ефективність використання цифрових інструментів у процесі формування національної солідарності серед учнів старших класів. Представлено результати дослідження, під час яких було визначено найбільш ефективні методи взаємодії здобувачів освіти, що сприяють зміцненню національної єдності серед учасників.

Визначено, що найбільш ефективними методами виховання національної солідарності в старшокласників із використанням цифрових технологій виявилися: виховні години із застосуванням інтерактивних матеріалів, інтерактивні вікторини, ігри із використанням можливостей штучного інтелекту, челенджі та віртуальні екскурсії, інформаційні гайди, онлайн-дебати тощо.

Обґрунтовано найбільш успішні методики, а також доведено до того, чому вони мали найбільший успіх та сприяли досягненню поставленої мети. Результати дослідження показали, що інтерактивні заняття

з учнями сприяють обміну ідеями та спільному розумінню історії й культурних традицій. Платформи для спільного створення візуальних матеріалів та спільні проєкти дозволяють учням активно взаємодіяти і співпрацювати в цифровому просторі, а як наслідок – сприяють формуванню відчуття згуртованості й солідарності. Найбільш ефективними інструментами цифрового простору для досягнення цілей дослідження визнано платформи для онлайн-комунікацій, інтерактивні вебресурси з доступом до архівних матеріалів, вебінструменти для створення мультимедійних презентацій, а також системи штучного інтелекту, що сприяють залученню учнів до активного вивчення історії й культурної спадщини, що є важливим елементом формування національної солідарності.

Ключові слова: цифрове середовище, цифровий простір, національна солідарність, старшокласники, виховання.

Dmytro TREITIAK,
Doctor of Philosophy (PhD),
Senior Researcher,
Department of National-Patriotic Education,
The Institute of Problems on Education
of the National Academy of Educational
Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine
 ORCID: 0000-0003-3909-5062
 e-mail: stevandthree@gmail.com

DIGITAL SPACE AS A TOOL FOR NATIONAL SOLIDARITY: INNOVATIVE APPROACHES

Abstract. *The article examines the effectiveness of using digital tools in the process of forming national solidarity among high school students. The results of the study are disclosed, during which the most effective methods of interaction with students were identified, which contribute to strengthening national unity among participants.*

It was determined that, according to the results of the study, the most effective methods of cultivating national solidarity in high school students using digital technologies were such methods as: educational hours using interactive materials, interactive quizzes, games using the capabilities of artificial intelligence systems, challenges and virtual excursions, information guides and online debates.

The article examines the most successful methods and characterizes why they had the greatest success and contributed to achieving the set goal. The results of the study showed that interactive classes with students contribute to the exchange of ideas and a common understanding of history and cultural traditions. Platforms for joint creation of visual materials and joint projects allow students to actively interact and collaborate in the digital space, which contributes to the formation of a sense of cohesion and solidarity. The most effective tools of the digital space for achieving the goals of the study were identified as platforms for online communications, interactive web resources with access to archival materials and web tools for creating multimedia presentations, as well as artificial intelligence systems. These tools contribute to the involvement of students in the active study of history and cultural heritage, which is an important element of the formation of national solidarity.

Key words: *digital environment, digital space, national solidarity, high school students, education.*

Постановка проблеми. У сучасному світі, де цифрові технології відіграють ключову роль у вихованні та формуванні світогляду молодого покоління, важливо вміти враховувати та використовувати переваги цифрового середовища. Для України формування в учнівської молоді національної солідарності є нині проблемою надзвичайної державної ваги. Виклики, перед якими опинилася нині наша країна, вимагають значної уваги до виховання молоді та актуалізують формування національних і патріотичних цінностей. Актуальність формування в учнівської молоді національної солідарності обумовлена необхідністю

об'єднання українського суспільства довкола спільних інтересів заради демократичного майбутнього держави.

Старшокласники – це покоління, яке виросло в епоху інформаційних технологій, соціальних мереж та онлайн-комунікацій. Саме тому цифрові засоби мають стати не лише джерелом знань, а й інструментом для зміцнення національної єдності, розвитку громадянської свідомості й патріотизму. Завдяки цифровим платформам молодь сьогодні має можливість знайомитися з історією своєї країни, досліджувати її національні традиції, взаємодіяти з однолітками з різних регіонів та об'єднуватися навколо спільних цінностей. у зв'язку з цим особлива роль відводиться різноманітним інтерактивним освітнім проектам, які дають змогу поширювати знання про культурну спадщину та формувати почуття відповідальності за майбутнє своєї держави.

Водночас цифрові технології дозволяють долати регіональні бар'єри, сприяють комунікації між різними етнічними та соціальними групами, допомагають вибудовувати культуру діалогу та взаємоповаги. В умовах глобалізації та гібридних інформаційних загроз важливо навчати сучасне молоде покоління правильно користуватися цифровими ресурсами та розуміти їхній вплив на суспільство. Формування національної солідарності засобами цифрових технологій є стратегічно важливим завданням, що допоможе створити згуртоване, свідоме та відповідальне суспільство майбутнього.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Аналіз історіографії показав, що до питань дослідження національної солідарності у своїх наукових пошуках зверталися такі науковці, як І. Бех, К. Журба, Р. Сойчук, І. Шкільна. Крім того, окремі аспекти формування національної солідарності досліджували Г. Ващенко, О. Вишневський, О. Губко, О. Захаренко, а соціальну солідарність – Р. Малиношевський та А. Ярошенко. Авторське бачення особливостей формування національної солідарності представлено у дисертаційних дослідженнях Т. Потапчук, Ю. Руденко, Р. Сойчук.

У вітчизняній педагогіці чимало науковців вивчали окремі аспекти використання цифрового простору в процесі освіти та виховання, зокрема означені питання розглядали у своїх працях В. Биков, Л. Тимчук, С. Толочко, О. Будник, Л. Карташова та ін.

Мета статті – схарактеризувати можливості та ефективність використання цифрових технологій з метою формування в учнів старшої школи національної солідарності; виокремити найбільш ефективні методи, інструменти та підходи, що сприяють розвитку в них національної солідарності в умовах сьогодення; обґрунтувати теоретичні основи розробок, спрямованих на формування в сучасній молоді національної солідарності засобами цифрових технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних освітніх прагненнях формування в молоді почуття національної солідарності важливою умовою має стати гармонізація між освітніми цілями батьків щодо своїх дітей та освітніми цілями держави (Бех, 2024). Процес формування національної солідарності у цифровому просторі передбачає врахування сучасного стану цифровізації в усіх сферах життя та надзвичайно високу популярність цифрових ресурсів серед старшокласників. Використання цифрових ресурсів у процесі виховання національної солідарності сприяє розвитку в учнів критичного мислення, аналітичних навичок та творчого мислення (Журба, Канишевська, Малиношевський, 2022). Сьогоднішній світ все більше орієнтується на цифрові технології, а отже, молодше покоління потребуватиме високого рівня цифрової грамотності, що допоможе йому в різних сферах життя та роботи. Старшокласники навчаються працювати з інформацією з різних джерел, розвивають свою креативність та вміння використовувати інноваційні програми. Отже, використання цифрового простору готує молодь до майбутнього та допомагає підвищити свій рівень цифрової компетенції (Кремень, Сисоєва, Бех та ін., 2022).

Вивчення питання формування національної солідарності в старшокласників засобами цифрових технологій було важливою частиною теми фундаментального дослідження «Формування в учнівської і студентської молоді національної солідарності в умовах війни та повоєнного часу», що проводилося співробітниками лабораторії національно-патріотичного виховання Інститут проблем виховання НАПН України. В означеному вище дослідженні взяли участь здобувачі освіти Навчально-виховного комплексу «Домінанта» Дніпровського району м. Києва; Великоновосілківського закладу загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів № 2 Великоновосілківської селищної ради; Рівненського ліцею № 1 Рівненської міської ради; Опорного закладу Демидівський ліцей Рівненської області; Гошанського ліцею Гошанської селищної ради Рівненської області. Дослідження проводилося серед учнів старших класів.

За результатами дослідження було визначено такі найбільш ефективні методики виховання в старшокласників національної солідарності за умов використання цифрових технологій, як: виховні години з використанням інтерактивних матеріалів, інтерактивні вікторини, ігри в використанні можливостей систем штучного інтелекту, челенджі, зокрема «Україна – така різна і така подібна», віртуальні екскурсії, гайди, онлайн-дебати.

Проведення виховних годин із використанням інтерактивних матеріалів стало ефективним засобом

формування таких цінностей національної солідарності, як згуртованість, відповідальність, патріотизм, громадянська активність (Журба, Шкільна, 2022). Завдяки сучасним методам старшокласники активно долучилися до взаємодії, що підвищує рівень їхньої мотивації та зацікавленості. Такі заходи сприяють розвитку критичного мислення, вміння працювати в команді й ефективно комунікувати. Інтерактивність допомагає робити виховні години більш емоційно насиченими. Крім того, використання сучасних технологій дозволяє наблизити подібні заходи до реалій сучасного світу, де цифрова компетентність є надважливою. Зокрема, найбільш успішними були виховні години з тем: «Національна ідентичність», «Україна сьогодні», «Україна в сучасному кіно», «Солідарність з Україною».

Так, виховна година на тему «Національна ідентичність» стала надзвичайно ефективним та змістовним заходом, що глибоко вплинув на старшокласників, формуючи в них почуття патріотизму, громадянської відповідальності та любові до Батьківщини. Поєднання живої бесіди з відеолекцією та презентацією, стимулюючи активність учнів та сприяючи їхньому глибокому осмисленню теми, перетворило заняття на цікавий і динамічний процес. Історичний екскурс допоміг здобувачам освіти краще зрозуміти шлях, який довелося пройти українському народові у боротьбі за свою свободу та незалежність, підкреслюючи цінність єдності й солідарності. Обговорення сучасних викликів України актуалізувало важливість громадянської участі та спільних зусиль у подоланні труднощів, а приклади молодіжних ініціатив надихнули учнів на активні дії. Особливо цінною стала дискусія, у процесі якої учні висловили власні думки стосовно того, як вони можуть сприяти зміцненню держави, що сприяло розвитку їхньої громадянської позиції та критичного мислення. Підсумковий етап із пропозицією створити власні проекти не лише закріпив отримані знання, а й заохотив молодь до творчого самовираження та практичного застосування своїх ідей.

Виховна година на тему «Україна в сучасному кіно» стала корисним і надихаючим заходом для старшокласників, сприяючи їхньому ознайомленню з українським кінематографом і формуванню почуття національної гордості та солідарності. Поєднання бесіди, відеолекції та презентації створило динамічну та пізнавальну атмосферу, завдяки якій учні змогли дізнатися про досягнення українського кіно та висловити власні думки і враження. Перегляд презентації про сучасні українські стрічки, зокрема «Поводир», «Додому», «Ціна правди», «20 днів у Маріуполі», «День незалежності», «Це побачення» та «Захар Беркут», дозволив молодим людям глибше зануритися в українську культуру завдяки кінематографу та відчути його емоційну й пізнавальну силу. Обговорюючи подібні фільми, учні мали нагоду поділитися власними враженнями та усвідомити, що українське кіно – якісне, глибоке за змістом, здатне порушувати актуальні теми. Особливий акцент було зроблено на тому, як український кінематограф еволюціонував, досягнувши високого рівня завдяки сучасним технологіям та майстерності режисерів. Означений формат виховної години не тільки збагатив знання дітей про українське кіно, а

й надихнув їх підтримувати вітчизняний кінематограф, відкривати для себе нове й незвідане завдяки українським стрічкам.

Виховна година на тему «Україна сьогодні» стала заходом, що сприяв формуванню в старшокласників почуття національної солідарності, громадянської свідомості й відповідальності. Поєднання бесіди, відеолекції та презентації дозволило учням глибоко осмислити виклики, з якими стикається Україна сьогодні, усвідомити важливість особистого внеску в розвиток держави. Відкрита дискусія на тему «Яка Україна сьогодні?» активізувала старшокласників, спонукаючи їх висловити власні думки про сильні сторони нашої держави, актуальні проблеми та перспективи розвитку. Учні обговорювали питання значення єдності, культури та історії, підкреслюючи цінність мови, традицій та національної солідарності. Перегляд відео про волонтерів, які допомагають армії та цивільному населенню, справив глибоке емоційне враження та продемонстрував силу духу, незламність та жертвовність українців. Саме це надихнуло дітей до обговорення щодо того, як кожен із них може долучитися до підтримки країни, зокрема завдяки участі у волонтерських ініціативах, допомозі місцевим громадам, проведенні благодійних акцій тощо. Підводячи підсумки, старшокласники вкотре усвідомили, що майбутнє України залежить від їхньої активної громадянської позиції та прагнення допомагати, вміння об'єднуватися заради спільної мети. Переконані, що означена виховна година не лише поглибила знання школярів про сучасні реалії України, а й стала мотиваційним поштовхом до власної участі у творенні сильного та процвітаючого майбутнього нашої держави.

Новаторським методом роботи зі старшокласниками стала також інтерактивна гра «Створюємо кіно», яка є яскравим прикладом поєднання творчості, сучасних технологій і національно-патріотичного виховання. Представлений захід перетворився на справжню творчу майстерню, де учні розвивали навички командної роботи та критичного мислення, усвідомлювали силу національної єдності. Вступна бесіда вчителя надихнула молодь замислитися над значенням солідарності, важливістю спільних цінностей у житті українців. Особливий інтерес викликала можливість використання генеративного штучного інтелекту для візуалізації власних ідей, що додало процесу інтерактивності та сучасності. У процесі роботи в групах учні з ентузіазмом створювали концепції майбутніх фільмів, в яких звучали теми єдності, дружби, героїзму, віри у сильну Україну. Презентації груп стали своєрідним «святком креативу», зокрема кожна команда, презентуючи персонажів і фрагменти сюжету, відразу демонструвала їх візуалізованими за допомогою сервісів штучного інтелекту. Це дозволило учням відчути себе справжніми сценаристами та режисерами. Завершальний етап із пропозицією поділитися результатами роботи у соціальних мережах надихнув дітей на поширення своїх ідей поза межами класу, демонструючи, що їхній голос і креативність – неабияк важливі для суспільства. Зважаючи на це, наголосимо, що гра сприяла розвитку в учнів навичок роботи із сучасними технологіями, перетворилася на своєрідний інструмент

виховання національної солідарності, надихнувши молодь на творчу діяльність й активну громадянську позицію.

Неабияк ефективним та цікавим для старшокласників виявився досвід організації віртуальних екскурсій. За допомогою сучасних інструментів, віртуальних турів та онлайн-платформ вони змогли «відвідати» різні куточки нашої держави, дослідити її історію, культуру, природні багатства. Для багатьох учнів це стало справжнім відкриттям, адже вони побачили красу та унікальність України, відчули гордість за її досягнення та спадщину. Подібні віртуальні екскурсії є надзвичайно цікавим навчальним заходом та зручним інструментом формування національної солідарності, у процесі якого учні активно ділилися своїми враженнями, обговорювали побачене та почуте, ставили запитання та відповідали на них. Під час роботи їх цікавило все: від архітектурних пам'яток до традицій різних регіонів, від історичних постатей до сучасних митців. Завдяки віртуальним екскурсіям вони відчули себе частинкою єдиного цілого, однією великою родиною зі спільними історією та культурою. Подібні заходи є надзвичайно важливими для формування в молодого покоління національної солідарності й патріотизму. Вони допомагають учням набагато краще зрозуміти свою країну, її історію та культуру, відчути себе частиною єдиного народу, а сучасні технології відповідно роблять цей процес цікавим, доступним та ефективним.

Зважаючи на представлене вище, зауважимо, що використання сучасних цифрових інструментів, завдяки їхній інтерактивності, дозволяє зробити виховні заходи не тільки інформативними, а й цікавими для сучасних підлітків (Трейтак, 2023). Наведемо ще декілька можливих варіантів використання цифрових інструментів, зокрема:

1. Створення інтерактивних презентацій за допомогою сервісів Google Slides або Prezi може значно підвищити ефективність виховного процесу в школі. Інтерактивні елементи, такі як тести, відео та гіперпосилання, перетворюють пасивне сприйняття інформації на активне залучення учнів. Це дає змогу зробити уроки цікавішими та зрозумілішими, сприяє розвитку критичного мислення та творчих здібностей здобувачів освіти. Крім того, такі презентації можна легко адаптувати до різних тем і вікових категорій, а також використовувати для індивідуальної або групової роботи.

2. Застосування інтерактивних карт, таймлайнів, вбудованих відео з ютуб-каналу допоможе перетворити звичайні уроки на захоплюючі подорожі у світ знань. Карти допомагають візуалізувати географічні процеси, історичні події та культурні особливості різних регіонів, таймлайни – уявити послідовність подій в історії, розвитку науки чи літератури, а вбудовані відео з ютубу наочно демонструють складні поняття, історичні реконструкції чи наукові експерименти. Завдяки цим інструментам учні можуть активно досліджувати матеріал, встановлювати зв'язки між різними предметами та розвивати свої навички аналізу інформації. Крім того, такі інтерактивні елементи роблять навчання значно цікавим, що неабияк сприяє підвищенню мотивації до навчання (Кремень, Биков та ін., 2022).

3. Використання онлайн-платформ, серед яких Padlet, Mentimeter, Google Jamboard, дає змогу проводити таку роботу з учнями, де вони зможуть ділитися своїми думками, малюнками, відео, організовувати опитування тощо в режимі реального часу. Подібні онлайн-платформи відкривають перед виховною роботою з учнями безмежні можливості для інтерактивного та залучального навчання. Наприклад, якщо платформа «Padlet» перетворює стіни класу на віртуальні полотна, завдяки яким учні можуть ділитися своїми думками, ідеями та творчими проєктами, створюючи живий та динамічний простір для обміну знаннями, то онлайн-сервіс «Mentimeter» допомагає проводити інтерактивні опитування та вікторини, що робить навчання цікавим та ефективним, оскільки дозволяє вчителю отримати зворотний зв'язок від учнів у режимі реального часу. Віртуальна дошка «Google Jamboard» дає змогу учням спільно працювати над проєктами, малювати, додавати нотатки та ідеї, стимулюючи командну роботу та розвиваючи критичне мислення. Завдяки цим платформам виховний процес стає більш інтерактивним, персоналізованим та орієнтованим на учня, сприяючи розвитку їхніх комунікативних навичок, творчості й критичного мислення. Крім того, означені вище інструменти дозволяють залучати здобувачів освіти до активної участі в навчальному процесі, підвищуючи їхню мотивацію та зацікавленість у навчанні (Рогальська-Яблонська, 2024).

4. Використання онлайн-ігор та квестів також неабияк оптимізує процес навчання. Онлайн-ігри та квести стають все популярнішими інструментами в освітньому процесі, зокрема й у виховній роботі з учнями. Вони перетворюють навчання на захоплюючу пригоду, де учні можуть активно досліджувати нові знання, розвивати навички співпраці та критичного мислення. Так, завдяки іграм діти не просто пасивно спостерігають, а беруть активну участь у навчальному процесі, вирішують завдання, долають перешкоди й, зрештою, досягають поставлених цілей. Відповідно квести зі своєю захоплюючою структурою та елементами гри стимулюють учнів до пошуку інформації, аналізу даних та прийняття рішень. Крім того, онлайн-ігри та квести неабияк персоналізують навчання, адаптуючи його до індивідуальних потреб та темпу кожного учня.

Отже, можемо констатувати, що суттєвою перевагою інтеграції цифрових засобів у процесі виховання є те, що цифрові технології не витісняють традиційні методи виховання, а навпаки, сприяють відновленню інтересу до них. Використання онлайн-ресурсів спонукає учнів до ґрунтовного осмислення проблемних питань. Це доводить, що цифровий простір може стати ефективним інструментом для формування національної солідарності, сприяючи вихованню покоління, яке усвідомлює цінність своєї історії та традицій в сучасному світі.

Висновки. Використання цифрового простору в процесі виховання національної солідарності старшокласників є важливою відповіддю на сучасні реалії цифровізації всіх сфер життя. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес допомагає адаптувати традиційні форми роботи до потреб сучасного

покоління. Використання цифрових технологій у процесі виховання старшокласників несе в собі низку беззаперечних переваг та зручностей, значно полегшує роботу вчителя та підвищує зацікавленість учнів.

Вкотре переконалися, що цифрові технології роблять навчання більш цікавим та захоплюючим завдяки використанню інтерактивних методів, зокрема за допомогою цифрових платформ можна адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб кожного учня, враховуючи його темп навчання та інтереси. Використання цифрових технологій також сприяє розвитку важливих навичок, як-от критичного мислення, аналізу інформації, креативності та комунікації.

Результати дослідження підтверджують, що цифрові інструменти (інтерактивні платформи, соціальні мережі та мультимедійні ресурси тощо) здатні підвищити мотивацію учнів до вивчення історії, культури та національної спадщини, створюють умови для активного залучення здобувачів освіти до освітнього процесу, забезпечуючи ефективну комунікацію та співпрацю.

Перспективи подальших досліджень в означеному напрямі полягають у можливості адаптувати найкращі та перевірені методики виховання до вимог сучасного рівня цифровізації. Використання цифрових засобів у процесі виховання надає можливості до модернізації традиційних методів та значного підвищення зацікавленості учнів, що буде відповіддю на реальність сьогодення, коли цифровий простір став невід'ємним складником нашого життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Бех, І. Д. (2024). Національна солідарність у концептуально-настановних межах. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць*. № 28 (1). С. 29–42. DOI: 10.32405/2308-3778-2024-28-1-29-42.

Виховання дітей та молоді у цифровому просторі: посібник. (2022) / К. Журба, Л. Канішевська, Р. Малиношевський та ін. Київ. 124 с.

Кремень, В., Сисоєва, С., Бех та ін. (2022). Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Київ: Національна академія педагогічних наук України. № 4 (2), С. 1–30. DOI: 10.37472/v.naes.2022.4206.

Журба, К., Шкільна, І. (2024). Стан сформованості національної солідарності в учнівської і студентської молоді в умовах воєнного часу. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. № 28. Кн. 1. С. 138–149. DOI: 10.32405/2308-3778-2024-28-1-138-149.

Трейтак, Д. (2023). Створення цифрового простору в процесі формування національної солідарності старшокласників. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. № 27. Кн. 2. С. 243–252. DOI: 10.32405/2308-3778-2023-27-2-243-252.

Кремень, В., Биков, В. та ін. (2022). Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: наукова доповідь загальним зборам НАПН України (м. Київ, 18–19 листоп. 2022 р.). *Вісник Національної академії*

педагогічних наук України. № 4 (2). С. 1–49. DOI: 10.37472/v.naes.2022.4223.

Рогальська-Яблонська, І. (2024). Сучасний виховний процес в умовах цифровізації освіти. *Партнерство з закладами освіти та соціальними інституціями в контексті соціально-педагогічної підтримки та супроводу дітей та молоді*: матеріали III Всеукраїнського круглого столу (м. Івано-Франківськ, 29 квіт. 2024 р.). Івано-Франківськ. С. 43–47.

REFERENCES

Bekh, I. D. (2024). Natsionalna solidarnist u kontseptualno-nastanovnykh mezhakh [National solidarity within conceptual and instructional boundaries]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi: zbirnyk naukovykh prats*, no. 28 (1). pp. 29–42. doi: 10.32405/2308-3778-2024-28-1-29-42.

Vykhovannia ditei ta molodi u tsyfrovomu prostori [Raising Children and Youth in the Digital Space]: posibnyk. (2022) / K. Zhurba, L. Kanishevska, R. Malynoshevskyi ta in. Kyiv. [in Ukrainian].

Kremen, V., Sysoieva, S., Bekh ta in. (2022). Kontseptsiiia vykhovannia ditei ta molodi v tsyfrovomu prostori [The concept of education of children and youth in the digital space]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*. Kyiv: Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy, no. 4 (2), pp. 1–30. doi: 10.37472/v.naes.2022.4206. [in Ukrainian].

Zhurba, K., Shkilna, I. (2024). Stan sformovanosti natsionalnoi solidarnosti v uchnivskoi i studentskoi molodi v umovakh voiennoho chasu [State of formation

of national solidarity among pupils and student youth in wartime conditions]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*. Kyiv: Instytut problem vykhovannia NAPN Ukrainy, no. 28, book 1, pp. 138–149. doi: 10.32405/2308-3778-2024-28-1-138-149. [in Ukrainian].

Treitiak, D. (2023). Stvorennia tsyfrovoho prostoru v protsesi formuvannia natsionalnoi solidarnosti starshoklasnykiv [Creation of digital space in the process of forming national solidarity of high school students]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, no. 27, book 2, pp. 243–252. doi: 10.32405/2308-3778-2023-27-2-243-252. [in Ukrainian].

Kremen, V., Bykov, V. ta in. (2022). Naukovo-metodychne zabezpechennia tsyfrovizatsii osvity Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy [Scientific and methodological provision of digitalisation of education in Ukraine: status, problems, prospects]: naukova dopovid zahalnym zboram NAPN Ukrainy (Kyiv, 18–19 lystop. 2022). *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, no. 4 (2), pp. 1–49. doi: 10.37472/v.naes.2022.4223. [in Ukrainian].

Rohalska-Yablonska, I. (2024). Suchasnyi vykhovnyi protses v umovakh tsyfrovizatsii osvity [Modern educational process in the context of digitalization of education]. *Partnerstvo z zakladamy osvity ta sotsialnymi instytutsiamy v konteksti sotsialno-pedahohichnoi pidtrymky ta suprovodu ditei ta molodi*: materialy III Vseukrainskoho kruhloho stolu (Ivano-Frankivsk, 29 kvit. 2024). Ivano-Frankivsk, pp. 43–47. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 01.04.2025